

بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از آموزش تلفیقی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم در سال ۱۳۹۵

فریده معارفی^۱، عقیفه رحمانیان^۱، مرجان کرباسی^۱، طاهره دلپسند^۱

۱. مربی گروه پرستاری، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران

افلاک/سال یازدهم/ شماره ۴۰ و ۴۱/ پائیز و زمستان ۱۳۹۷

چکیده

مقدمه: استفاده از راهبردهای تفکر خلاق، انتقادی و روش تحقیق در آموزش پرستاری جهت نیل به اهداف آموزشی به عنوان اولویت اول مطرح شده است در این زمینه ارائه برنامه‌های آموزشی به صورت تلفیقی از چند روش تدریس، توجه به روش‌ها و فنون جدید آموزش با تأکید بر تفکر خلاق و حل مشکل و آموزش دانشجو محور در جهت تقویت خودآموزی و یادگیری مستمر مورد تأکید قرار گرفته است. پژوهش حاضر با هدف تعیین میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از آموزش تلفیقی انجام گردید.

مواد و روش‌ها: این مطالعه شبه تجربی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم در درس بررسی وضعیت سلامت به روش سرشماری بر روی ۱۰۴ نفر از دانشجویان ترم سوم پرستاری در نیمسال اول تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ انجام گرفت. در این مطالعه برای آموزش معاینه فیزیکی در واحد تئوری به طور همزمان از روش تدریس سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش فیلم و از آموزش همتایان جهت تمرین در بالین بیمار استفاده شد. روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت خود گزارش‌دهی و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته رضایتمندی دانشجویان از آموزش بود که روایی و پایایی آن تأیید گردید ($\alpha=0/9$). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار استفاده شد.

یافته‌ها: اکثر دانشجویان (۸۸ درصد) از اجرای آموزش تلفیقی راضی بودند و با مواردی نظیر اینکه استفاده از فیلم آموزشی باعث ملموس‌تر شدن مطالب نظری و نحوه انجام مهارت‌ها شده و آموزش همتایان انگیزه آنان را برای یادگیری نحوه انجام معاینات افزایش داده است، موافق و کاملاً موافق (۸۰ درصد) بودند.

نتیجه‌گیری: الگوی آموزش تلفیق روی ارتقای سطح درک و رضایتمندی دانشجویان مؤثر بود. بررسی رضایت دانشجویان از کار گروهی در یادگیری معاینه فیزیکی نشان داد که این روش آموزشی باعث یادگیری بهتر می‌شود. مدرسین و برنامه‌ریزان آموزش پزشکی می‌توانند با بکارگیری این روش، دانشجویان را در فراگیری فعال‌تر نموده و تمایل و رغبت آنها را در تکامل دانش و علاقه‌مندی حرفه‌ای بیفزایند. بدیهی است که مطالعات بیشتر در زمینه بکارگیری این روش در سایر مهارت‌ها می‌تواند خصوصیات، مزایا و مشکلات روش تلفیقی آموزش را معرفی و میزان اثربخشی آن را مشخص نماید.

واژه‌های کلیدی: رضایتمندی، دانشجویان پرستاری، آموزش تلفیقی

مقدمه

تدریس سنتی، یادآور تصویری کلیشه‌ای از یک کلاس مملو از دانشجویان است که تمرکز همه افراد متوجه استاد می‌باشد. در این نوع روش، استاد اغلب تنها فرد فعال در کلاس است و این در حالی است که دانشجویان موضع منفعل‌تری را به عهده داشته و صرفاً از مطالب موجود یادداشت‌برداری می‌کنند (۱). به هر حال آموزش را می‌توان به شکل‌های گوناگون ارائه کرد، اما بهتر است با اتخاذ روش‌های خلاق در تدریس و ارائه مناسب و طراحی فعال مطالب، بازده آموزشی را افزایش داده و به جای تأکید بر انباشت اطلاعات، به ارتقای سطح کیفی و پردازش و طبقه‌بندی اطلاعات با انگیزه درونی پرداخت. روش‌های سنتی آموزش دیگر پاسخ‌گوی حجم عظیم تقاضا برای آموزش نیست (۲). حرفه پرستاری زیر بنایی برای تأمین نیروی انسانی کارآمد برای رفع نیازهای رو به رشد جامعه در طیف سلامتی و بیماری می‌باشد (۳). آموزش پرستاری نیز از جمله مسائل پراهمیتی است که توجه بسیاری از متخصصان و برنامه‌ریزان بهداشتی را در جهان امروز به خود معطوف داشته است (۴). رشد و تحول نیازهای جوامع بشری، خصیصه پویایی تعلیم و تربیت، تأثیر تکنولوژی مدرن و سیاست‌های جدید در امر مراقبت‌های بهداشتی و درمانی از علل تحولات مستمر حرفه پرستاری و تعلیم و تربیت وابسته به آن بوده است (۵) و در این میان، آموزش پرستاری باید نقش محوری خود را در پرورش دانشجویانی خلاق، با احساس مسئولیت و متعهد بر عهده داشته باشد، بطوری که قادر باشند نقش‌های گوناگون و وظائف خطیر پرستاری را در محیط‌های متفاوت به انجام

رسانند (۶). آنچه که تاکنون بیش از هر چیز مورد تأکید پژوهشگران مختلف در زمینه بکارگیری انواع مختلف روش‌های آموزشی قرار دارد، این است که هیچ یک از روش‌ها، رسانه‌ها و منابع آموزشی موجود به تنهایی قادر به تحت پوشش قرار دادن تمامی ابعاد و اهداف خدمات تعلیم و تربیتی نمی‌باشند بلکه همیشه، مدل‌های مناسب مبتنی بر هدف می‌توانند مدرس را در تدریس، و فراگیر را در یادگیری یاری نماید (۷). مدل‌های آموزشی نیز در حقیقت ترکیبی از روش‌های مختلف آموزشی می‌باشند که هر روش در جهت حصول اهداف متفاوتی در امر یادگیری به کار گرفته می‌شود (۸). بنابراین، از آنجایی که یک روش برتر برای آموزش امور بالینی وجود ندارد، برای انتقال دانش، بهتر است بجای یک روش، آمیزه‌ای از روش‌ها تحت عنوان روش تلفیقی مورد عمل قرار گیرند و در این خصوص، مدرسین باید روش‌ها را در بستر موقعیت مورد بررسی قرار دهند و با توجه به اهداف، شرایط و موقعیت‌های خاص، دانشجو مناسب‌ترین آنها را برگزینند (۹). در واقع آموزش تلفیقی آمیزه‌ای از انواع آموزش‌هاست که هدف آن بهینه‌سازی بازده آموزشی می‌باشد. به عنوان مثال تلفیق چند روش آموزشی از قبیل روش پرسش و پاسخ، سخنرانی، استفاده از وسایل کمک آموزشی نظیر فیلم و یادگیری در گروه‌های کوچک موجب می‌گردد تا دانشجویان با سبک‌های مختلف یادگیری، حداکثر استفاده را از برنامه‌ی آموزشی داشته باشند. استفاده از فیلم نیز در طول تدریس باعث می‌شود که دانشجویان هوشیارتر شوند و انگیزه و تمرکز بیشتری بر روی موضوع پیدا کنند. ارتباطات شناخته شده‌ای

نشان داد که روش‌های آموزش مبتنی بر کامپیوتر باید به صورت تلفیقی همراه با سایر روش‌های آموزش سنتی استفاده شود (۱۲). بنابراین، پیچیدگی و تنوع مهارت‌های بالینی به گونه‌ای است که استفاده از روش‌های سنتی فعلی آموزش نتوانسته است بنیادی استوار و اطمینان بخش را در جهت دستیابی به اهداف وسیع حرفه‌ای فراهم آورد و از طرفی با توجه به ویژگی منحصر به فرد واحد درسی معاینه فیزیکی که شامل قسمت‌های تئوری و عملی و پیچیدگی‌های خاص خود می‌باشد و چنین مطالعه‌ای بر روی این واحد درسی انجام نگرفته است، پژوهش حاضر با هدف بررسی رضایتمندی دانشجویان پرستاری از آموزش تلفیقی در واحد درسی بررسی وضعیت سلامت انجام گردید.

مواد و روش‌ها

این پژوهش شبه تجربی در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۵-۹۴ انجام گرفت. جمعیت مورد مطالعه که به روش سرشماری انجام گرفته بود کلیه دانشجویان ترم سوم رشته کارشناسی پرستاری دانشگاه آزاد جهرم بودند که مشتمل بر ۱۰۴ نفر می‌شدند که یک واحد درس تئوری- عملی بررسی وضعیت سلامت را انتخاب کرده بودند. معیار ورود به این مطالعه که کلیه دانشجویانی بودند که این واحد درسی را انتخاب واحد کرده بودند و غیبت بیش از حد مجاز نداشتند. به منظور شروع مطالعه در جلسه اول آغاز نیمسال تحصیلی، کلیه دانشجویان در مورد انجام پژوهش و مراحل آن آگاه و توجیه

بین مطالب بصری، حافظه، دانش و توانایی دانشجویان برای بخاطر سپردن اطلاعات جدید وجود دارد. افزایش استفاده از فیلم در طول تدریس کلید یادگیری فعال موفق است (۲). هینزه و پراکتر^۱ نیز یادگیری که با ترکیب اثر بخش الگوهای مختلف انتقال، الگوهای متنوع تدریس و سبک‌های یادگیری تسهیل می‌شود را آموزش تلفیقی می‌دانند (۶). تحقیقات موجود، روش آموزش تلفیقی را به عنوان بهترین و کامل‌ترین روش آموزش و یادگیری معرفی نموده و آن را روشی جامع‌نگر و پایه‌ای برای آموزش مستمر و خودجوش قلمداد کرده که بر علاقه و مشخصات فردی فراگیر تکیه دارد و با مدنظر قرار دادن انگیزه و تجربه، دانشجو را در حالت فعال قرار می‌دهد و احساس مسئولیت، حس استقلال، اعتماد به نفس و خلاقیت دانشجو را در انجام امور بالینی پرورش می‌دهد (۱۰). در مطالعه‌ای که فخرالزمان نعیمی و همکاران در سال ۱۳۹۱ در دانشگاه پیام‌نور مرکز تهران با هدف تأثیر یادگیری تلفیقی بر انگیزه تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان در واحد درسی آسیب‌شناسی روانی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که آموزش تلفیقی بر رضایتمندی و انگیزه دانشجویان تأثیر مستقیمی دارد (۱۱). در مطالعه دبل و همکاران^۲ به منظور آموزش گازهای خونی به دانشجویان سال چهارم پزشکی، روش آموزش مبتنی بر کامپیوتر با روش سخنرانی مقایسه شد. تمامی شرکت‌کنندگان، برنامه آموزشی مبتنی بر سخنرانی را مطلوب توصیف کرده و از آن احساس رضایت کردند. در حالیکه در گروه آموزش مبتنی بر کامپیوتر ۸۹ درصد شرکت‌کنندگان آن را مطلوب توصیف کردند. نتایج این بررسی

1. Hinze and Procter

2. Doubel *et al.*

کوچک به ویژه برای دانشجویانی که در سالهای اول تحصیل خویش می‌باشند، باعث ایجاد تماس اجتماعی بیشتر با هم کلاسی‌ها و اساتید می‌گردد و به آنان امکان می‌دهد که در مورد مفاهیم بحث کنند و عقاید خود را راجع به موضوع بیان نمایند. در جلسات عملی مدرس به آموزش عملی نحوه انجام معاینه یک سیستم خاص بر روی یکی از دانشجویان داوطلب می‌پرداخت. بعد از این مرحله، هر دو نفر تحت نظارت مدرس معاینه‌ی هر سیستم را بر روی یکدیگر تمرین می‌کردند. در این مرحله هر فرد به صورت چرخشی در نقش فرد معاینه‌کننده و بیمار قرار می‌گرفت. بعد از اینکه دانشجویان به طور کامل به روش عملی معاینه فیزیکی سیستم‌های مختلف تسلط پیدا کردند به همراه استاد به عنوان ناظر وارد بخش‌های مختلف بیمارستان می‌شدند تا اقدام به معاینه بیماران واقعی نمایند. در این مرحله ابتدا از بیماران اجازه انجام کار گرفته می‌شد و با رضایت کامل خود بیمار و حفظ حریم خصوصی بیمار و البته با نظارت کامل استاد صورت می‌گرفت. انتخاب بیماران نیز بر عهده خود دانشجویان صورت می‌گرفت تا دانشجویان با آنها احساس راحتی بیشتری داشته باشند البته در اینجا استاد به انتخاب دانشجویان دقت می‌نمود تا بیمارانی که از لحاظ انجام معاینات خاصی منع بودند و یا انجام معاینه خاصی برای بیمار ضرر داشت حذف گردند. پرسشنامه شامل دو قسمت بود. بخش اول مربوط به اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنس، ترم تحصیلی بود و بخش دوم مربوط به سؤالات اختصاصی بود. رضایتمندی دانشجویان با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته توسط بادیه پیمای، اسلامی اکبر و

شدند و طرح درس این واحد درسی که بر اساس سرفصل درس بررسی وضعیت سلامت در ۵ جلسه تئوری و ۸ جلسه دو ساعته آموزش عملی تهیه شده بود و به همراه اهداف آموزشی هر جلسه، در اختیار دانشجویان قرار گرفت. بدین صورت که در کلاس برای آموزش معاینه فیزیکی سیستم‌های مختلف و بررسی وضعیت سلامت سیستم‌های بدن به طور همزمان از روش تدریس سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش فیلم استفاده می‌شد و برای تمرین دانشجویان در محیط بالین، دانشجویان گروه‌های بیمارستانی را خودشان تقسیم‌بندی می‌کردند بدین صورت که هر دانشجویی با دوست و هم کلاسی خودش (گروه همتایان) جهت تمرین در بالین بیمار قرار می‌گرفت. با توجه به تجربه محقق روش کار بدین ترتیب تدوین گردید که در ابتدای هر جلسه، مدرس به مرور اطلاعات نظری مورد نیاز از قبیل آناتومی و فیزیولوژی سیستم‌ها می‌پرداخت و بعد از آن مباحث اصلی درس را در حدود ۶۰ دقیقه به صورت سخنرانی به دانشجویان ارائه می‌کرد. پس از آن مدرس فیلم معاینه فیزیکی مربوط به همان سیستم را با استفاده از ویدئو پروژکتور موجود در کلاس جهت مشاهده نحوه صحیح معاینه سیستم مربوطه برای دانشجویان نمایش می‌داد و در پایان کلاس به سؤالات آنان پاسخ می‌داد و بر نکات مهم معاینه‌ی هر سیستم تأکید می‌نمود. برای جلسات عملی، دانشجویان در ۱۳ گروه ۸ نفره تقسیم شدند. گروه‌ها به صورت یک دست خانم یا آقا بود. نحوه توزیع دانشجویان در گروه‌ها به انتخاب خود آنها بود تا کسانی که حداکثر مشارکت و همکاری را با هم دارند، در یک گروه قرار گیرند. ایجاد گروه

سعادت‌مند در مورد آموزش با فیلم (۵ سؤال)، آموزش معاینات در گروه همتایان (۱۰ سؤال) و رضایتمندی از آموزش تلفیقی (۸ سؤال) با مقیاس لیکرت پنج رتبه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵) ارزیابی شد. حداقل نمره این پرسشنامه ۲۳ و حداکثر نمره این پرسشنامه ۱۱۵ را به خود اختصاص می‌داد. روایی پرسشنامه مذکور به روش اعتبار محتوا با استفاده از نظرات ۷ نفر از اساتید دانشکده پرستاری و پیراپزشکی جهرم و پایایی آن به روش همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹ تأیید شد. داده‌ها با محاسبه آمار توصیفی از جمله: میانگین، انحراف معیار، فراوانی مطلق و نسبی تجزیه و تحلیل شد. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی پژوهشگران مجوز انجام مطالعه را از رئیس دانشگاه اخذ نمودند. همچنین اهداف پژوهش و روش تدریس به صورت کامل به دانشجویان توضیح داده شد. به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات حاصل از پرسشنامه رضایتمندی محرمانه باقی‌مانده و نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی نبوده و نتایج به دست آمده در مورد رضایتمندی از روش اجرا شده در ارزشیابی آموزشی آنان تأثیری نخواهد داشت.

یافته‌ها

از ۱۰۴ پرسشنامه توزیع داده شده، ۱۰۴ پرسشنامه تکمیل و بازگردانده شد. در این مطالعه ۲۱ نفر (۱۹/۲۰ درصد) از کل نمونه‌ها پسر و ۸۳ نفر دختر (۸۲/۷۹ درصد) را شامل می‌شد. میانگین سنی دانشجویان ۲۱ سال بود. نتایج رضایتمندی دانشجویان از روش تدریس آموزش تلفیقی در واحد درسی

معاینه فیزیکی نشان داد که اغلب دانشجویان (۸۶/۹ درصد) از ارائه این روش راضی بودند. در این مطالعه ۶۱ درصد دانشجویان معتقد بودند که استفاده از فیلم آموزشی باعث ملموس‌تر شدن مطالب نظری و نحوه‌ی انجام مهارت‌ها گردیده است و همچنین در آموزش با مشاهده فیلم بین مباحث نظری و عملی ارتباط قوی و مناسبی ایجاد شد. که بیشترین درصد را به خود اختصاص داده بود. در این میان ۲۴ درصد دانشجویان عقیده بر این داشتند که روش نمایش فیلم موجب شرکت فعال آنها در بحث‌های راجع به موضوعات درسی با همکلاسی‌هایشان گردیده است که کمترین درصد را به خود اختصاص داده بود. سنجش رضایتمندی از آموزش همتایان نشان داد که اکثر دانشجویان (۸۰ درصد) دانشجویان موافق این موضوع بودند که فیلم آموزشی باعث اطمینان از یادگیری توسط آنان گردیده است. از طرفی اکثر دانشجویان کاملاً موافق بودند که آموزش همتایان موجب تسهیل یادگیری می‌شود و نحوه‌ی صحیح انجام معاینات را به خودشان و هم گروهی‌هایشان آموخته است و همچنین باعث کاهش ترس و اضطراب آنان از انجام مهارت‌های معاینه در جمع گردیده است. ۸۸ درصد دانشجویان موافق و کاملاً موافق این موضوع بودند که استفاده از روش آموزشی تلفیقی فرایند یادگیری را جذاب‌تر و با نشاط‌تر می‌کند همچنین ۸۸ درصد دانشجویان از روش آموزشی ارائه شده راضی بودند و اظهار نمودند که این روش موجب ایجاد نوعی رقابت سازنده‌ی بین هم گروهی‌ها با سایر گروه‌های کلاسی در فرایند آموزش گردیده است. (جدول شماره ۱)

جدول ۱: توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از آموزش تلفیقی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم در سال ۱۳۹۵

کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم	
۴ (۳/۸)	۱ (۱)	۵ (۴/۸)	۳۳ (۳۱/۷)	۶۱ (۵۸/۷)	استفاده از فیلم آموزشی باعث ملموس تر شدن مطالب نظری و نحوه انجام مهارت‌ها گردید.
۴ (۳/۸)	۱ (۱)	۱۲ (۱۱/۵)	۲۶ (۲۵)	۶۱ (۵۸/۷)	در آموزش با مشاهده فیلم بین مباحث نظری و عملی ارتباط قوی و مناسبی ایجاد شد.
۴ (۳/۸)	۸ (۷/۷)	۱۸ (۱۷/۳)	۵۰ (۴۸/۱)	۲۴ (۲۳/۱)	روش نمایش فیلم موجب شرکت فعال من در بحث‌های راجع به موضوعات درسی با همکلاسی‌هایم گردید.
۹ (۸/۷)	۳ (۲/۹)	۸ (۷/۷)	۴۱ (۳۹/۴)	۴۳ (۴۱/۳)	در روش اجرا شده نمایش فیلم آموزشی در کلاس روشی نو و جذاب بود.
۳ (۲/۹)	۶ (۵/۸)	۱۵ (۱۴/۴)	۳۶ (۳۴/۶)	۴۴ (۴۲/۳)	فیلم آموزشی باعث اطمینان از یادگیری توسط من گردید.
۴ (۳/۸)	۶ (۵/۸)	۱۲ (۱۱/۵)	۳۴ (۳۲/۷)	۴۸ (۴۶/۲)	در روش آموزش همتایان انگیزه‌ی من برای یادگیری نحوه انجام معاینات افزایش یافت.
۴ (۳/۸)	۵ (۴/۸)	۱۳ (۱۲/۵)	۵۲ (۵۰)	۳۰ (۲۸/۸)	آموزش همتایان موجب افزایش اعتماد به نفس من در یادگیری گردید.
۵ (۴/۸)	۴ (۳/۸)	۱۴ (۱۳/۵)	۳۹ (۳۷/۵)	۴۲ (۴۰/۴)	در آموزش همتایان باعث تسهیل یادگیری گردید.
۶ (۵/۸)	۴ (۳/۸)	۲۰ (۱۹/۲)	۴۰ (۳۸/۵)	۳۴ (۳۲/۷)	آموزش همتایان باعث کاهش ترس و اضطراب من از انجام مهارت‌های معاینه در جمع گردید.
۵ (۴/۸)	۱ (۱)	۱۴ (۱۳/۵)	۴۰ (۳۸/۵)	۴۴ (۴۲/۳)	آموزش همتایان نحوه صحیح انجام معاینات فیزیکی را به من و هم گروهی‌هایم آموخت.
۴ (۳/۸)	۲ (۱/۹)	۱۳ (۱۲/۵)	۴۴ (۴۲/۳)	۴۱ (۳۹/۴)	آموزش همتایان باعث شد در یادگیری مطالب مسئولیت بیشتری را برعهده بگیرم.
۴ (۳/۸)	۲ (۱/۹)	۱۳ (۱۲/۵)	۴۴ (۴۲/۳)	۴۱ (۳۹/۴)	آموزش همتایان باعث افزایش صمیمیت در بین افراد هم گروهی گردید.
۶ (۵/۸)	۲ (۱/۹)	۲۲ (۲۱/۲)	۳۷ (۳۵/۶)	۳۷ (۳۵/۶)	آموزش همتایان موجب تقویت ارتباط علمی من با همکلاسی‌هایم گردید.
۵ (۴/۸)	۱ (۱)	۲۰ (۱۹/۲)	۴۵ (۴۳/۳)	۳۳ (۳۱/۷)	آموزش همتایان صمیمیت مثبتی را بین دانشجویان و استاد ایجاد می‌نمود.
۵ (۴/۸)	۲ (۱/۹)	۱۴ (۱۳/۵)	۴۷ (۴۵/۲)	۳۶ (۳۴/۶)	آموزش همتایان باعث تقویت یادگیری از طریق هم گروهی‌ها گردید.
۳ (۲/۹)	۳ (۲/۹)	۲۱ (۲۰/۲)	۴۱ (۳۹/۴)	۳۶ (۳۴/۶)	در این روش درک مطالب ارائه شده برایم آسان بود.
۴ (۳/۸)	۲ (۱/۹)	۱۳ (۱۲/۵)	۳۶ (۳۴/۶)	۴۹ (۴۷/۱)	این روش من را به مطالعه مستقل در زمینه‌ی موضوعات درسی با استفاده از منابع، کتب و فیلم‌های آموزشی ترغیب نمود.
۵ (۴/۸)	۶ (۵/۸)	۱۴ (۱۳/۵)	۳۷ (۳۵/۶)	۴۲ (۴۰/۴)	در این روش، تعامل آموزشی دانشجویان با استاد تسهیل گردید.
۵ (۴/۸)	۱ (۱)	۱۴ (۱۳/۵)	۳۹ (۳۷/۵)	۴۵ (۴۳/۳)	این روش موجب ایجاد نوعی رقابت سازنده بین هم گروهی‌ها با سایر گروه‌های کلاسی در فرایند آموزش گردید.
۷ (۶/۷)	۵ (۴/۸)	۱۴ (۱۳/۵)	۳۲ (۳۰/۸)	۴۶ (۴۴/۲)	این روش باعث توجه به سایر منابع یادگیری به غیر از استاد از جمله هم کلاسی‌ها و مواد آموزشی از جمله فیلم و کتب گردید.
۵ (۴/۸)	۳ (۲/۹)	۸ (۷/۷)	۴۰ (۳۸/۵)	۴۸ (۴۶/۲)	استفاده از این روش آموزشی فرایند یادگیری را جذاب تر و با نشاط تر کرد.
۵ (۴/۸)	۱ (۱)	۱۱ (۱۰/۶)	۳۹ (۳۷/۵)	۴۸ (۴۶/۲)	از روش آموزشی ارائه شده راضی هستم.
۱۰ (۹/۶)	۳ (۲/۹)	۱۴ (۱۳/۵)	۲۶ (۲۵)	۵۱ (۴۹)	تمایل دارم این روش آموزشی در درس‌های آینده تکرار شود.

بحث

با توجه به این اصل که کلیه روشهای آموزشی در یادگیری مؤثر هستند. پژوهشگر بر آن شد که روش تلفیقی آموزشی را مورد بررسی قرار دهد. نتایج پژوهش حاضر بیانگر رضایت از اثر بخشی بیشتر روش آموزش تلفیقی بر عملکرد دانشجویان پرستاری نسبت به روشهای سنتی تدریس که فقط از یک نوع روش تدریس استفاده می شود بوده است. دوبر نیز اظهار می دارد که استفاده از روشهای سنتی تدریس به تنهایی قادر به پیشبرد یادگیری نیست و به منظور ایجاد دوره های فعال یادگیری، باید از تلفیقی از طیفهای آموزشی و الگوهای تدریس استفاده کرد (۱۲). یافته های حاصل از این تحقیق نشان داد که اکثر دانشجویان، بر تأثیر مثبت این روش تلفیقی، اتفاق نظر داشتند که نتیجه این تحقیق با یافته های حاصل از مطالعه اسلامی اکبر و ون ویک^۱ مطابقت داشت (۱۳،۱۴). نتایج مطالعه جوناس و همکاران^۲ نشان داد که یادگیری تلفیقی موجب افزایش دانش و مهارت دانشجویان پرستاری در خصوص مهارتهای بالینی می گردد (۱۵). که بر طبق مطالعه حاضر نیز استفاده از این روش آموزشی فرایند یادگیری را جذاب تر و با نشاط تر می کند. نتایج نشان داد که دانشجویان دیدگاه موافقی به ارزشیابی مبتنی بر رویکرد آموزش تلفیقی دارند. این یافته ها با نتایج پژوهش ذوالفقاری، بیلی و مرایس^۳، کوهانگ و بهلینگ^۴ همسوست. نتایج پژوهش

آنان نشان داد که دانشجویان، آموزش تلفیقی را ترجیح می دهند و نگرش مثبتی نسبت به این رویکرد دارند. (۱۶، ۱۷، ۱۸) از دیگر روش های مورد استفاده در این پژوهش آموزش همتایان بود. که طبق این مطالعه روش آموزش همتایان باعث افزایش انگیزه ی دانشجویان بر یادگیری نحوه انجام معاینات شد. در همین راستا الیزابت^۵ نیز در بیان نتایج پژوهش خود که با هدف بررسی استراتژی ها و تکنیک های مورد استفاده توسط مربیان پرستاری انجام داده بود، می نویسد دانشجویانی که مربیان آنها استراتژی ها و تکنیک های ترکیبی را در پروسه آموزش های بالینی استفاده کرده بودند، سطح دانش بالاتری داشته و مهارت های بالینی آنها نیز افزایش بیشتری را نشان داده است (۱۹). بهادرانی و همکاران در مطالعه ای با هدف مقایسه اثربخشی شیوه های آموزش آنلاین، حضوری و تلفیقی، ۴۰ نفر از دانشجویان پزشکی را با سه شیوه مذکور آموزش دادند و سپس دانش، مهارت و رضایتمندی فراگیران را ارزیابی و مقایسه کردند. نتایج نشان دهنده بالاتر بودن نمرات دانش و مهارت فراگیران در گروه آموزش تلفیقی نسبت به دو گروه دیگر بود (۲۰). بررسی سایر پژوهش های انجام شده بر اساس روش های همتایان نیز حاکی از یافته های همسان در این زمینه است. نتایج پژوهش های انجام شده توسط گیبسون و کمبل^۶ (۲۱)، یانگ^۷ (۲۲)، و

1. Van Wyk

2. Jonas D

3. Bailey and Morais

4. Koohang and Behling

5. Elizabeth

6. Campbell

7. Yang

همسو بود و دانشجویان اذعان نمودند که مشاهده فیلم به آنان کمک می‌کند که راحت‌تر مطالب را فرا گیرند (۲۶، ۱۳). در پژوهش جعفرزاده و همکاران نیز تأثیر فیلم آموزشی تأثیر مثبتی بر روند آموزش دانشجویان داشته است (۲۷). در مطالعه راش و همکاران^۴ نیز نتایج نشان داد که تکرار مهارت‌ها در یک محیط شبیه سازی شده منجر با افزایش اعتماد به نفس دانشجویان میشود (۲۸). با توجه به تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش، می‌توان اظهار داشت که الگوی آموزش تلفیق در مقایسه با الگوی سنتی روی ارتقای سطح درک و رضایتمندی دانشجویان مؤثر بوده است. بررسی رضایت دانشجویان از کار گروهی در یادگیری معاینه فیزیکی نشان داد که این روش آموزشی باعث یادگیری بهتر می‌شود در همین راستا در مطالعه کارای و همکاران^۵ نیز در آموزش همسالان خود ارزیابی دانشجویان از موفقیت در یادگیری مهارت‌های عملی نسبت به آموزش سنتی بالاتر بود (۲۹). بنابراین در محیط‌های آموزش تلفیقی، وجود جو مشارکتی باعث درگیری دانشجویان در پروژه‌های پیچیده و کسب مهارت برای حل مسایل زندگی خواهد شد. چنانچه اساتید و فراگیران در به کارگیری این روش آموزشی آماده باشند، آنگاه آنان بیشتر می‌توانند از قابلیت‌ها و توانمندی‌های خود استفاده کنند. از محدودیت‌های این تحقیق می‌توان به کم بودن تعداد حجم نمونه، عدم سنجش یادگیری بلند مدت دانشجویان

مشهدی (۲۳) حاکی از تأثیر بیشتر روش‌های دانشجوی محور و همیاری نسبت به روش سنتی و سخنرانی است، به نحوی که در کلیه این پژوهش‌ها میزان یادگیری و پیشرفت تحصیلی و دستیابی به اهداف آموزشی در روش دانشجوی محور و همیاری بیشتر از روش‌های سنتی بوده است. نکته قابل ذکر دیگر در پژوهش‌های انجام شده در زمینه روش همتایان، نتایجی است که این پژوهش‌ها در زمینه افزایش انگیزه و مشارکت فعالتر دانشجویان به دست آورده‌اند. نتایج پژوهش هانکوک^۱ نشان داده است در گروه‌های همیار که راهنمایی هم‌شاگردی‌ها قوی بوده، انگیزه دانشجویان نیز بیشتر بوده است (۲۴). بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی بندورا در روش یادگیری از طریق همتایان افراد به طور چشمگیری از مشاهده رفتار دیگران یاد می‌گیرند و یادگیرنده از طریق مشارکت فعال باعث اضطراب کمتر می‌شود و این رویه باعث یادگیری بیشتر می‌شود (۲۳). همچنین نتایج پژوهش پیترسون و میلر^۲ نیز نشان داده است که دانشجویان در روش یادگیری از طریق همتایان مشارکت فعالتری داشته‌اند (۲۵). شاید چنین می‌توان استدلال کرد که زمانی که دانشجو قبل از ارائه درس در کلاس به دنبال مطالعه و یافتن مطالب علمی باشد، به خصوص زمانی که لازم است بعداً در کلاس نیز با دوستان خود در بحث‌های کلاسی شرکت نماید، در میزان یادگیری آنان مؤثر خواهد بود. به علاوه، مطالب مطالعه شده دوباره در بحث کلاسی مطرح و برای آنان تکرار میگردد که آن هم در میزان یادگیری بی‌تأثیر نیست. در این روش دانشجویان با اثرات مثبت فیلم‌های آموزشی موافق بودند. که با مطالعه اسلامی اکبر و همکاران و کالویتزکی^۳

1. Hancok
2. Peterson and Miller
3. Kalwitzki
4. Rush *et al.*
5. Karay *et al.*

دانشگاه است که تدریس تنها انتقال یک طرفه اطلاعات نبوده بلکه یک فرایند تعاملی و مشارکتی بین استاد و دانشجو است.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران مراتب تقدیر و تشکر خود را از کلیه دانشجویان پرستاری که فعالانه در فرایند یاددهی و یادگیری واحد درس معاینه فیزیکی مشارکت نمودند اعلام می‌دارند.

اشاره نمود. اما با توجه به رضایتمندی دانشجویان از اجرای این روش پیشنهاد می‌گردد این روش آموزشی در سایر گروه‌ها و در دروس مختلف مورد استفاده قرار گیرد، اثر اجرای این روش آموزشی در دو گروه شاهد و مورد و با ارزیابی یادگیری بلند مدت، بررسی گردد. همچنین لازم است اساتید در زمینه تدریس روش مذکور از طریق کارگاه‌های آموزشی، آموزش لازم را ببینند.

نتیجه‌گیری

الگوی آموزش تلفیقی روی ارتقای سطح درک و رضایتمندی دانشجویان مؤثر بود و رضایت دانشجویان از کار گروهی در یادگیری معاینه فیزیکی نشان داد که این روش آموزشی باعث یادگیری بهتر می‌شود با توجه به نتایج، پیشنهاد می‌شود به منظور تسریع رشد حرفه‌ای دانشجویان پرستاری و افزایش انگیزه دانشجویان در کار عملی از تلفیق روشهای مختلف آموزشی استفاده شود. همچنین مدرسین و برنامه‌ریزان آموزش پزشکی می‌توانند با بکارگیری این روش، دانشجویان را در فراگیری فعالتر نموده و تمایل و رغبت آنها را در تکامل دانش و علاقه‌مندی حرفه‌ای بیفزایند. بدیهی است که مطالعات بیشتر در زمینه بکارگیری این روش در سایر مهارتها می‌تواند خصوصیات، مزایا و مشکلات روش تلفیقی آموزش را معرفی و میزان اثربخشی آن را مشخص نماید. همچنین استفاده از روشهای آموزشی دانشجو محور یادآور پیام ارزشمندی برای دست‌اندرکاران امر آموزش و مدرسین

References

1. Zarei Zavaraki E, Safavi SM R. Modern methods of cultivation of creativity. Tehran: Roshd Farhang 1999; 21(7): 430-439. [In Persian]
2. Karami A, Zarei zavaraki E. A Comparison of Impact of Blended Learning with Traditional Instruction on Critical Thinking and Happiness in Students. Information and Communication Technology in Educational 2014; 4(4): 39-57. [In Persian]
3. Alipour A, Nourbala A E. Reliability and validity of Oxford happiness questionnaire. Journal of Attitude and Behavior 2008; 18: 55-65. [In Persian]
4. Athari Z S. Relationship between the universities Conquer exam scores and critical Thinking skills in Isfahan University and Medical Science Students. Isfahan, MSc Thesis, University of Isfahan 2007; 4(7): 39-59. [In Persian]
5. Vanbree SN. Curiosity and the yen to discover. nursing Outlook 1990; 38(1): 36-39.
6. Ranjbar K, Soltani F, Mousavi nassab M, Masoudi A, Ayatollahi S A. Comparison of the impact of traditional and multimedia independent teaching methods on nursing students` skills in administrating medication. Iranian Journal of Medical Education 2003; 3 (1): 35-43.
7. Tornyay R, Thompson M. Strategies for teaching nursing. 2nd ed. New York: John Wiley and sons 1982 ; 5(4): 49-59.
8. Bevis EO. Curriculum building in nursing, 3rd ed. StLouis: CV Mosby Co 1982; 208.
9. Beghetto, R A. Does creativity have a place in classroom discussions? Prospective teachers' response preferences. Thinking Skills and Creativity 2007; 2 (1): 1-9.
10. Stein R F, Steele L, Langhoffer HF, Fuller M. A multimedia independent approach for improving the Teacher-learning process in nursing. Nurs Res 1972; 21(5): 436-47.
11. Naeemi F, Zree H, Hormozi M, Kave MH. Compilation learning and its impact on academic motivation and student satisfaction, Journal of Educational Technology 2014; 7 (1): 23-32.
12. Doubel P. An investigation of behaviorist and cognitive approaches to instructional multimedia design, Journal of Educational Multimedia 2003; 12 (27): 56-65.
13. Badiyepymaie Jahromi Z, Saadatmand V, Eslami Akbar R. Study of students' satisfaction and learning with blended education: An action research study. Jundishapur Scientific Medical Journal 2016; 6(4): 304-312.
14. Van Wyk. The use of cooperative learning in economics in the further education and training phase in the free state province: At

the university of the free state, Bloemfonten, South Africa. MM 2007; 2(5): 650-670.

15. Jonas D, Burns B. The transition to blended e-learning. Changing the focus of education delivery in children's pain managing. Nurse Education in Practice 2010 ;10: 1-7.

16. Zolfaghari M, Sarmadi M, Negarandeh R, Zandi B, Ahmadi F. Attitudes of Nursing and Midwifery School's Faculty toward Blended E-learning at Tehran University of Medical Sciences. Hayat 2009; 15 (1): 31-39. [In Persian]

17. Bailey KD, Morais DB. Exploring the use of blended learning in tourism education. Journal of Teaching in Travel & Tourism 2005 ; 4 (4): 23-36.

18. Koochang A, Behling R, Behling S. Adding a new dimension to education: Student perceptions toward hybrid/blended course delivery. Issues in Information Systems 2008 ; 9 (1): 1-5.

19. Elisabeth C, Christine WH, Ewe P. Teaching during clinical practice: Strategies and techniques used by preceptors in nursing education. Nurs Educ Today 2009; 29 (5): 522-6.

20. Bahadorani M, Yousefy AR, Changiz T. The effectiveness of three methods of teaching Medline to Medical Students: Online, Face to Face and Combined Educational Methods. Iranian Journal of

Medical Education 2006; 6 (2): 35-43. [In Persian]

21. Gibson DR, Campbell RM. The role of cooperative learning in the training of junior hospital doctors: A Study of paediatric senior house officers. Medical Teacher 2000; 22(3): 297-300.

22. Yang, Nae-Dong. Exploring a Role for teachers: promoting learner Autonomy. System 1998; 26(1):127-135.

23. Mashhadi H. Moghyese tasire amoozesh hamyari ba raveshe amoozeshe sonata bar pishrafte tahsili daneshjooyane marakeze tarbiate moallem va rabete and ba sabkhaye shenakhti. Educational technology Dissertation. Teaching training university 2003; 2 (1):197-200. [In Persian]

24. Hancock, Dawson. Cooperative learning and peer orientation effects on motivation and achievement. The Journal of Educational Research. Bloomington 2004; 97(3): 159-167.

25. Peterson. Sarah and Miller, Jeffery. Comparing the quality of students' experiences during cooperative. Learning and large group instruction. The Journal of Educational Research. Bloomington 2004; 97(3): 123-134.

26. Kalwitzki M, Self-reported changes in clinical behavior by under graduate dental students after video-based teaching in pediatric dentistry, European Journal of Dental Education 2005; 9(3):108-114.

27. Jafarzadeh M, Eshghe A R, Saneye M. The effect of educational videos on dental students' attitudes toward behavior management techniques used in pediatric dentistry, Journal of Isfahan Dental School 2010; 6(5). 561-567. [In Persian]
28. Rush S, Firth T, Burke L, Marks-Maran D. Implementation and evaluation of peer assessment of clinical skills for first year student nurses, Nurse education in practice 2012; 12(4): 219-226.
29. Schauseil-Zipf U, Karay Y, Ehrlich R, Knoop K, Michalk D. Peer teaching in paediatrics - Medical Students as learners and teachers on a paediatric course. GMS Journal for Medical Education 2010; 27(5): 1-16.

Assessment of Nursing Students' Satisfaction with Integrated Education at Jahrom Islamic Azad University in 1395

Faride Maarefi¹, Afifeh Rahmanian¹, Marjan Karbasi¹, Tahere Delpasand¹

1. Dept of Nursing, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Jahrom, Iran.

Abstract

Background and Aim: In order to achieve educational goals, the use of creative, critical thinking and research methods in nursing education has been considered as the first priority. And on the necessity of providing educational programs in a combination of several teaching methods, attention to new methods and techniques of education with the emphasis on creative thinking and problem-solving and student-centered education are emphasized to enhance self-learning and continuous learning. The aim of this study was to determine the satisfaction of nursing students from combined education.

Materials and Methods: This quasi-experimental study was conducted at Jahrom Islamic Azad University in a study on the status of health by census method on 104 third semester nursing students in the first semester of 2015-2016 academic year. In this study, for teaching physical examination course lecture, question and answer, and video presentation teaching methods in the theory unit, and peer teaching groups for practicing at the patient's bedside were used. The data collection method was self-report and data gathering tool was the researcher-made questionnaire on students' satisfaction of education whose validity and reliability were confirmed ($\alpha=0.9$). Descriptive statistics including mean and standard deviation were used to analyze the data.

Results: The findings of the research showed that most of the students (88%) were satisfied with the implementation of combined education and with such things as using the educational video to make the content more relevant and skillful, and educating peers, they increased their incentive to learn how to conduct their examinations (80 percent), and agreed.

Conclusion: The pattern of integration training has been effective in improving the level of students' perception and satisfaction. Student satisfaction with teamwork in learning physical examination showed that this training method makes learning better. Also, educators and planners of medical education can make the students more active in learning by using this method and increase their willingness and willingness to develop knowledge and professional interest. It is obvious that further studies on the application of this method in other inhibitors can identify the characteristics, Benefits and problems of the integrated method of education and determine its effectiveness.

Keywords: Satisfaction, Nursing Students, Combined Education